

# SLECHT BELOOND

OF DE GESCHIEDENIS VAN DE EERSTE  
STOOMBOOT

door  
**H.J. STAVERMAN.**



NIJKERK • G.F. CALLENBACH,

# SLECHT BELOOND

OF

de geschiedenis van de eerste stoomboot

DOOR

H. J. STAVERMAN.

— — — — —  
NIJKERK — G. F. CALLENBACH



## HOOFDSTUK I.

### De gevolgen eener kennismaking.

---

In het oostelijk deel der Vereenigde Staten van Noord-Amerika ligt de stad Philadelphia, die nu reeds meer dan een millioen inwoners telt. Op een groot, prachtig plein verheft zich de statige Nieuwe Jeruzalems kerk. Vlak daartegenover, om het gebouw goed in 't gezicht te hebben, zit op den middag van een zomerschen dag in 't jaar 1785 een jongeling van omstreeks 18 jaar, met papier en teekenstift bij zich, verdiept in de aandachtige beschouwing van het heerlijk kunstwerk. Hij wil van het Godshuis voor zich een teekening maken. Hij gaat in zijn arbeid zoo geheel en al op, dat hij niet merkt, hoe een jongeling van zijn leeftijd hem op de teenen van achteren nadert, en steedsgewijs een nieuwsgierigen blik op de half voltooide schets werpt.

„Dat zal een keurige schildertij worden,“ zei de nieuw aangekomene, die een zware basstem had, nadat hij eenigen tijd den ijverigen en vaardigen teekenaar had bespied.

In zijn stillen arbeid gestoord, wendde deze het hoofd om, en toen hij den vreemdeling zag, die hem zoo on-

verwacht op de handen keek, was 't hem aan te zien, dat hij daardoor niet prettig gestemd werd. Hij begon dan ook dadelijk zijne gereedschappen bijeen te pakken en scheen voornemens om heen te gaan.

„Als ik u gestoord heb in uw kostelijk werk, mijn waarde heer! dan doet mij dit inderdaad leed, en haast ik mij u verschooning te vragen,” sprak de nieuwsgierige op zóó vriendelijk innemenden toon, dat in een oogwenk de onweerswolk wegdreef van het hooge voorhoofd van den teekenaar. „Als ik niet reeds bij den eersten oogopslag tot de ontdekking was gekomen dat hier de hand eens meesters aan 't werk is, dan zou ik door mijne vrijpostigheid het u zeker niet onaangenaam gemaakt hebben.”

„U doet zeker ook aan deze schoone kunst,” vroeg de ander, „want ik meen dit met grond te mogen opmaken uit den lof, dien gij op zoo besliste wijze mijnen arbeid toezwaait.”

„Och ja,” klonk het antwoord, „zoo'n beetje. Ik heet Ramsey, en ben eigenlijk werktuigkundige. Pas gisteren ben ik hier in de stad gekomen.”

„Wel, meneer Ramsey, wat ben ik blij dat ik met u mag kennismaken!” riep de teekenaar innig verheugd uit, terwijl hij den ander de hand toestak. „Viel mij tot dusver de eer en het voorrecht niet te beurt, dat ik u persoonlijk kon leeren kennen, toch moet ik u zeggen, dat uw naam mij beter bekend is, want u verstaat de kunst om van u te laten spreken. Mijn naam is Robert Fulton, vandaag teekenaar en morgen schilder.”

„Wat een alleraangenaamste ontmoeting!” antwoordde Ramsey op den toon der uitbundige vreugde. „Het gaat mij even als u; uw naam kende ik, maar uw persoon niet. Ik vind het heerlijk dat ik zoo onverwacht u hier tref. Maar, laat ik u in uw werk niet hinderen!”

„Volstrekt niet, waarde heer! want ik was toch van plan op te stappen,” zei Fulton, „en als u tijd hebt, laten we dan een kleine wandeling maken om de kennismaking voort te zetten.”

„Ik moet u zeggen,” viel Ramsey in „dat mij zelden een prettiger voorstel gedaan is.” En onder gezelligen kout stapten de beide kunstenaars naast elkander voort.

Natuurlijk bewogen zich hunne geestige gesprekken hoofdzakelijk op het gebied der kunsten en wetenschappen, en toen zij, na een half uur gewandeld te hebben, een theetuin binnengingen en daar over allerlei lachten en keuvelden en schertsten, was de vriendschapsband al spoedig zóó nauw gelegd, dat zij elkaar niet meer aanspraken met het deftige „u”, maar het meer vertrouwelijke „je” daarvoor in de plaats trad.

Het gesprek werd steeds levendiger toen Ramsey zei: „Je hebt me nu al genoeg laten hooren van je goede eigenschappen als teekenaar en schilder, maar ik weet nog zoowat niemendal van wat er al zoo vroeger met je gebeurd is, en welke je tegenwoordige levensomstandigheden zijn. Wees zoo goed mijne nieuwsgierigheid ook op dat punt te bevredigen.”

Met genoegen verklaarde Fulton zich bereid om aan dit verzoek te voldoen. „Maar,” meende hij, „als je ver-

wacht iets pakkends en buitengewoons te hooren, dan moet ik je bepaald teleurstellen."

En zonder verdere inleiding ging hij dadeltijk in verhaaltrant voort: „Ik ben in het jaar 1767 geboren te Little Britain, een kleine stad in het graafschap Lancaster in Pennsylvanië. Ik had een treurige jeugd, want mijne ouders verkeerden in zeer armoedige omstandigheden, en daarbij verloor ik mijn vader door den dood, toen ik nog geen drie jaar oud was. Na dezen zwaren slag ging het mijne goede moeder, die door 's Heeren goedheid nog voor mij gespaard werd, veel slechter dan vroeger. Dikwijls hebben we bittere armoede geleden, hoewel ik, zoo jong als ik was, mijne moeder, die een zeer schraal inkomen had, dapper hielp door 't bijverdienen van enkele stuivers. Onder zulke omstandigheden viel voor mij aan geregeld schoolbezoek in de verste verte niet te denken. Zoo leerde ik dan ter nauwernood lezen en schrijven door eigen volharding en vlijt, op den leeftijd als andere kinderen reeds gewoon zijn de school te verlaten. Zoo allerongelukkigst toegerust, kwam ik bij een goudsmid in de leer. Deze was voor mij een goed, voortreffelijk man, aan wien ik mij met al de toegenegenheid mijns harten verbond. Om hem genoeg te doen, zette ik mijn beste beentje voor, opdat ik zijne tevredenheid verwerven zou, 't geen mij dan ook gelukken mocht. En toen begon ik eerst levendig te gevoelen, hoe treurig het is, als men, helaas! niets heeft geleerd. Daarom gebruikte ik elk verloren oogenblikje, om degelijke boeken te lezen en verschillende wetenswaardige dingen te bestudeeren. Kortom, ik zocht zooveel mogelijk

mijne kennis te vermeerderen en in te halen wat ik in mijne jeugd ten achter gekomen was. Het teekenen had de volle toewijding van mijn hart, en ook had ik bijzondere liefhebbertj voor de werktuigkunde."

„Dit alles ontging mijn vriendelijken patroon niet, en daarom raadde hijzelf mij aan, het goudsmidsvak vaarwel te zeggen, en mij geheel te wijden aan de teeken- en schilderkunst. Dit heb ik dan ook gedaan, want ik begreep zeer goed dat het beroep, door mijne moeder voor mij gekozen, mij nooit aan een flink bestaan zou helpen, omdat ik er met mijn hart toch niet bij was. Met alle macht en kracht begon ik mij nu op de nieuwgekozene vakken toe te leggen, en ik bracht het met 's Heeren hulp spoedig zóóver, dat mijn arbeid de aandacht trok, en van alle kanten mij werk werd opgedragen. En wat was ik blij, dat ik nu mijne goede, lieve moeder bij me in huis nemen en haar een toekomst zonder zorgen verschaffen kon."

Wat doet het goed, als we hier een jongeling van achttien jaar zoo hartelijk hooren spreken over zijne moeder! Hij was iemand, die in 't laatst van de 18de eeuw leefde, en nu zouden wij, die in 't begin der 20ste eeuw zijn, zoo heel graag willen dat we, bij vooruitgang op alle gebied, ook spreken konden van toeneming, waar het betoon van teederheid, achting en liefde van grootere en kleinere kinderen jegens hunne ouders geldt. Ik vrees, de vergelijking kon wel eens in 't nadeel onzer tijdgenootjes uitvallen!

Onze vriend Fulton, die een oogenblik zijn verhaal had afgebroken, ging voort en zei: „Toch ging mijn hart niet



geheel en al op in de schilderkunst, want oneindig aantrekkelijker was mij de studie der werktuigkunde, die ik altijd meer lief kreeg, hoe dieper ik mij in hare geheimen inwerkte. Vooral kwam ik onder den machtigen indruk van de wonderlijke uitvinding van James Watt, in wiens zwak lichaam zulk een kloeke scherpzinnige geest woonde. Hij werd, zooals je weten zult, in 1736 te Greenock in Schotland geboren. Als kind lag hij vaak op den plankenvloer van de huiskamer, met krijt, lijnen kris en kras door elkaar te trekken, en het doel van die schijnbaar niets beteekenende bezigheid was: de oplossing van rekenkundige vraagstukken. Hij kreeg van zijn vader een doos gereedschap, waarmede hij altoos bezig was en beproefde allerlei dingen in elkander te zetten. Dat kon zijne tante, Mevrouw Muirhead niet goed aanzien en dikwijls zei deze: „Jongen, neem toch een boek in je handen.” Toen hij eens bij haar op visite was en zij hem een tijdlang had gadedeslagen, was hij op een stoel geklommen. Zij werd boos op hem en sprak hem driftig aan: „Nu heb je toch meer dan een uur lang geen woord gesproken, en niet anders gedaan dan telkens het deksel van de waterketel afgenomen en er weër opgezet. Je hebt voortdurend de kopjes en de lepeltjes boven den damp gehouden en de droppeltjes opgevangen die zich vormden; schaam je toch, ondeugende jongen! dat je met zulke nietige dingen den kostelijken tijd verbeuzelt.” Maar tante wist niet, dat dit zoogenaamd verloren uurtje, voor haar neefje de eerste sport was van de ladder, die hem voeren zou tot roem en eer, ja zijn naam vereeuwigen

zou bij het nageslacht. Want van dit oogenblik afaan begon hij na te denken, hoe 't kwam dat uit den damp van het water, opnieuw water zich vormde, en in hem werd de werktuigkundige geboren, wiens ontdekkingen straks onschatbare voordeelen brengen zouden aan de geheele wereld. En als men hem later vroeg hoe hij tot al die uitvindingen gekomen was, dan was altoos zijn kort antwoord: „Door volhardend nadenken.”

Fulton was in vuur geraakt, toen hij over zijn lievelingsdenkbeeld aan 't praten was. „Zie” sprak hij tot Ramsey, „als ik daarover maar even nadenk en mij dien James Watt en zijn werk voor den geest roep, dan zou ik mij met mijn geheele hart willen werpen in de armen der werktuigkunde; wie weet wat ik met volhardend nadenken óók zou kunnen tot stand brengen. Mijn geest in de richting van James Watt te laten werken, zou mijn ideaal zijn. Toch zie ik er tegen op om de schilderkunst vaarwel te zeggen, want ik moet daarmee op het oogenblik den kost verdienen. Dag en nacht suist mij de stoom door hoofd en ooren, en ik peins er voortdurend over, of ik het stoomvermogen, dat James Watt heeft uitgevonden, niet op nog vele andere dingen zou kunnen toepassen.”

't Was Ramsey aan te zien, dat hij onder den indruk was van 't geen Fulton in zoo gloedvolle taal had verteld, en na eenige oogenblikken van nadenken riep hij uit:

„Dat zou nog zoo onmogelijk niet zijn! Maar als het zóó met je staat, mijn goede vriend, dan zou ik je aanraden om met mij naar Londen te gaan, want Philadelphia is

geen plaats, waar je met goed gevolg studeeren kunt in de werktuigkunde. Als je dus iets doen wilt in den geest van James Watt, zorg dan, dat je over een paar dagen alles voor je reis gereed hebt, want dan vertrek ik ook weér van hier."

Fulton's antwoord liet zich niet lang wachten, want na kort beraad riep hij uit:

„Je hebt gelijk, ik ga met je meé! Ik weet al, wat ik met mijn lief moedertje doen zal: die zal ik eerst goed onder dak brengen. En te Londen zal ik in mijn onderhoud met schilderen best kunnen voorzien, en in elk geval tijd genoeg overhouden om mijne lievelingsstudie voort te zetten."

## HOOFDSTUK II.

### Op weg naar het doel.

Toen de beide vrienden in Englands hoofdstad waren aangekomen, bracht Fulton al dadelijk een bezoek aan de werkplaats van den bekwamen en beroemden West, bij wien hij spoedig aan den arbeid kon gaan en met zijn schilders-penseel grof geld verdiende, zoodat de liefhebbende zoon aan de achtergeblevene moeder telkens flinke sommen geld voor haar levensonderhoud kon doen toekomen.

Niet lang echter bleef hem de schilderswerkplaats aantrekken. James Watt en zijne uitvinding waren uit

zijn hoofd en hart niet te verdrijven, en al zijn wikken en wegen, peinzen en overdenken loste ten slotte zich op in een vast voornemen, om zich uitsluitend te wijden aan de beoefening der werktuigkunde en de studie der natuurwetenschappen. Met ongeloofelijken ijver en onverdeelde toewijding begon hij zich op die beide vakken toe te leggen.

Ter gelegenheid van een bezoek bij Ramsey, met wien hij dikwijls samenkwam, bracht hij 't gesprek weer op zijn lievelingsonderwerp.

„Ramsey,” zoo beweerde hij, „ik geloof vast en zeker dat de stoommachine, die door Watt is uitgevonden, nog oneindig veel verbeterd kan worden. Als de kracht van den stoom op schepen kon toegepast worden, dan zouden snelheid en veiligheid daarbij onnoemelijk veel winnen!”

Ramsey keek hem lachend aan en antwoordde op gultigen toon: „'t Komt precies uit zooals ik gedacht had: de uitvinder breekt uit de doppen en windsels zich een baan. Ga zoo maar door! Je zult, evenals Watt, de heele wereld van je laten spreken. Maar laat ik als vriend je een wijzen raad mogen geven. Kwel je geest toch niet zoo overdreven fel met dergelijke vraagstukken, en gun je lichaam tenminste behoorlijk nachtrust, want ik zie er nog eens in, dat je op die manier doodziek zult worden. Eerlijk gezegd wil ik je wel bekennen, dat het mij alreeds lang is opgevallen, dat je er niet meer zoo frisch en gezond uitziet als vroeger. Of gaat je hart onder een of ander leed gebukt?”

„Je hebt goed gezien en juist geraden!” antwoordde

Fulton, wiens uitzicht inderdaad sedert geruimen tijd door zorg en kommer gedrukt scheen. „Ik heb, dat kan ik als vriend je openhartig zeggen, uitsluitend voor de studie levend en werkend, in de laatste maanden geen cent meer verdiend. Mijne spaarpenningen raken op, en ik weet niet hoe ik het gat in mijn buidel stoppen moet, want met het schilderen wil 't heelemaal niet meer vlotten. Ik kan bij West niet terugkomen, want hij is erg boos op me, omdat ik indertijd mijn dienst aan hem heb opgezegd. Hoe zuinig ik 't ook aanleg, toch is het leven in Londen mij veel te duur, en ik vrees dat ik het dus hier niet lang meer zal kunnen bolwerken.”

„Maar waar wil je dan heen?” was Ramsey's vraag.

„Naar Parijs,” zei Fulton. „Daar woont de Amerikaanse schilder Joël Barlow. Ik ontving van hem dezer dagen eene aanbieding, om tegen rijke betaling een groot panorama-doek te herstellen en bij te werken. De nood dringt mij om dit aanbod niet van de hand te slaan; ik moet toch leven, al strijdt ook weér deze loop der dingen tegen mijne lievelingsplannen, en al word ik door dezen arbeid gedwarsboomd in mijn vurigst streven om nuttig te zijn op het gebied der werktuigkunde.”

Ramsey wist tegen deze redeneering niets te zeggen en wilde zijn vriend het plan niet afraden, hoewel 't hem innig leed deed al zoo spoedig van hem te moeten scheiden.

Zoo verliet dan onze vriend de stad Londen en begaf zich op weg naar Parijs.

Dadelijk kon hij daar aan 't werk gaan en begon met het schilderen van het panorama. Hij behoefde nu geen

vrees meer te hebben dat hij niet zou rondkomen, en omdat hij dus die zorg van zich af kon zetten, kwam met onweêrstaanbaren drang de lust weêr boven, om zijne natuurkundige studiën op nieuw ter hand te nemen en voort te zetten. Hij was in de wereldstad Parijs ruimschoots in de gelegenheid, om met bekwame mannen in aanraking te komen, en toen hij daaronder knappe ingenieurs aantrof, met wie hij zijne hartstochtelijke liefhebberij besprak, werd zijn ijver hoe langer hoe meer aangevuurd. Kortom, in hem rijpte allengs de zelfbewuste man, die in de jaren van zijn verblijf te Parijs met ernst regelrecht leerde afgaan op zijn doel.

Daar zijn menschen die, als zij, na hun geboortegrond verlaten te hebben, in den vreemde den kost verdienen, al zeer spoedig zich daar aan alles zoodanig gewennen, dat zij van een tweede vaderland spreken. Er kan aanleiding zijn van allerlei aard dat men daartoe komt, maar over 't algemeen wordt toch de diepe waarheid gevoeld van wat een onzer Hollandsche dichters eens zei: „De liefde tot zijn land is iederaangeboren.” Tot die liefhebbers behoor ik ook, en daarom kan ik u met blijdschap vertellen dat onze vriend Fulton, hoe ver ook te Parijs van zijn vaderland verwijderd, Amerikaan bleef met heel zijn hart, en hoe verdiept ook in zijne veelzijdige studiën, steeds den geboortegrond beminnen bleef, waar zijn wieg eenmaal stond.

Om u hiervan het bewijs te leveren moet ik even een stukje wereldgeschiedenis vertellen. In Noord-Amerika had Engeland uitgebreide koloniën gekregen door oorlogen met

Frankrijk en Spanje, die veel geld hadden gekost en een grooten schuldenlast met zich brachten. De Engelsche regeering kwam nu op de gedachte om de menschen, die in hare Amerikaansche koloniën woonden, belasting te laten betalen. Maar deze voelden daar niet veel voor; er brak een opstand uit, en ten slotte moest Groot-Brittanje in 1776 de vrijheid en de onafhankelijkheid der Amerikaansche republiek erkennen. Hiertoe hebben mannen als George Washington en Benjamin Franklin, wier namen met gulden letters in Amerika's geschiedenis prijken, het hunne bijgedragen. <sup>1)</sup> Toch kon Engeland niet nalaten om, zoo dikwijls de gelegenheid zich aanbood, Amerika zijne overmacht op zee te laten gevoelen.

En nu leefde Fulton juist door deze omstandigheid in den treurigen toestand mee, waarin Amerika tegenover Engeland verkeerde. Ja, zóó diep werd hij daarvan doordrongen, dat hij nacht en dag peinsde en zón op middelen en wegen, om zijn vaderland van dienst te zijn met de in hem steeds sluimerende zucht om iets uit te vinden, dat Amerika in staat zou stellen Engelands overwicht ter zee paal en perk te stellen, en aan zijn vaderland de heerschappij op het groote watervlak meer te verzekeren dan tot dusver. Hij begon zich boeken aan te schaffen, waarin hij de krachten der ontplofbare stoffen en het knalvermogen bestudeerde; de scheepvaart in den uitgebreidsten zin

---

<sup>1)</sup> De vrienden die postzegels verzamelen, kunnen de mooi uitgevoerde borstbeelden dezer beide mannen vinden in de Serie 1902 United States. De roode 2 met de jaartallen 1782—1789 stelt den eersten voor; de groene 1 met de cijfers 1706—1790 geeft den tweeden te zien.

onderzocht; en de zeeoorlogen door verschillende volken gevoerd, naging. En met bewonderenswaardige volharding deed hij telkens weer proefnemingen, totdat hij eindelijk geloofde de zaak meester te zijn en gevonden te hebben.

't Was in 't jaar 1799. De Fransche Republiek, aan wier hoofd Napoleon als eerste consul stond, was in een hevigen oorlog met Engeland gewikkeld.

„Ik zal Frankrijk de middelen aan de hand doen om den vijand, die ook de vijand van mijn vaderland is, geheel te vernietigen,” sprak Fulton, en hij zocht alle mogelijke kaarten, teekeningen en papieren bijeen, die hij reeds sedert geruimen tijd had klaar gemaakt. Daarmee gewapend, ging hij naar een bekend lid der Fransche regeering. Hij gaf dezen de beschrijving van eene bom, die, als zij werd nedergelaten in de diepte van het vaarwater, waarin een vijandelijk schip voer, bij de minste aanraking de ontploffing van de bom en voorts de totale vernietiging van den oorlogsbodem zou tengevolge hebben. Ook liet hij de teekening zien van een schip, dat als een visch onder de oppervlakte van het water duiken kon, en zeer gemakkelijk te besturen en voort te stuwen was tot onder een vijandelijk schip, waartegen het zijn ontplofbaren inhoud slingeren kon, zoodat dit in een oogenblik in de lucht moest vliegen.

De hooggeplaatste man bezag de teekeningen langen tijd, en daaruit meende Fulton iets goeds voor zijne plannen te mogen verwachten. Maar hoe werd hij teleurgesteld, toen de ambtenaar op wantrouwenden toon hem toevoegde:



„Ja, ziet u, wat de bom aangaat, daarmee zouden misschien enkele proeven kunnen genomen worden. Maar van dat onderzeesche schip zult u niet veel plezier hebben. U hebt dat ding nu eenmaal in uw hoofd gezet en meent dat zoiets *moet* gelukken; maar ik neem de vrijheid dit zeer stellig te betwijfelen. De zaak is practisch onuitvoerbaar, al hebt u alles ook heel netjes op papier gebracht. Ik vraag u toch in vollen ernst: „Hoe kan een schip zich onder den waterspiegel voortbewegen? Dat is iets ondenkbaars, ja, neemt u me niet kwalijk als ik het zeg, iets onzinnigs! Want één van beiden gebeurt: het schip zinkt heelemaal niet, of 't zinkt tot op den bodem der zee om nooit weer te voorschijn te komen. Met de uitvoering van zulke roekelooze ontwerpen kan eene landsregeering zich niet inlaten. Wilt u zoiets voor eigen rekening klaarmaken en het dan aan de regeering voorleggen, dan wordt u dat gaarne toegestaan, en dan zou er eene commissie van deskundige mannen kunnen benoemd worden, die over de waarde uwer uitvinding zou moeten beslissen.”

In plaats van door deze redeneering teleurgesteld of uit het veld geslagen te zijn, ging Fulton onmiddellijk aan 't werk om wat hij op papier had staan, vorm en gestalte te geven, dat wil zeggen, hij ging een onderzeesch vaartuig bouwen. Alle eigen middelen werden daartoe door hem saamgeraapt, enkele welwillende vrienden steunden hem, en eindelijk stond het gewenschte schip op de werf zichtbaar voor ieders oog.

---

## HOOFDSTUK III.

## Teleurstelling en verrassing.

In de stad Håvre, die, zooals mijne lezers weten zullen, op de noordkust van Frankrijk aan het Kanaal ligt, heerschte eene buitengewone levendigheid. De zon scheen vroolijk, helder aan den hemel en geen windjelijet zich voelen; 't was wat men noemt: bladstil. Honderden en nog eens honderden nieuwsgierigen stroomden naar de haven, om het merkwaardige schip te zien, dat met rusteloozen ijver door Fulton gebouwd was. 't Lag daar gereed om de onderzeesche proefreis te maken, nadat eene commissie, door de regeering benoemd, het onder wantrouwend en medelijdend hoofdschudden nauwkeurig in oogenschouw genomen had.

Toen het besliste oogenblik der afvaart gekomen was, verdween Fulton met eenige wakkere, kloeke mannen in het benedenruim van het schip, dat in den vorm van een visch gebouwd was. Kort daarop begon het zachtjes te zinken, totdat het straks geheel onder den waterspiegel dook, om den voorgenomen onderzeeschen tocht naar Brest, aan de overzijde van het Kanaal op Englands kust gelegen, te aanvaarden.

Met ingehouden adem staarde de saamgevloede menigte het nooit vertoonde schouwspel aan; met angstig kloppend hart en open mond wees men naar de plek, en hier en daar werd op droeven toon de onderdrukte kreet den

roekeloozen nagezonden: „Vaartwel mannen, we zien geen uwer weêrom.”

„Maar,” zoo vraagt ge, „hoe zat dan toch dat schip wel in elkander; hoe durfde de uitvinder een zoo gevaarlijken tocht over het Kanaal er mede ondernemen?”

Op eene breedvoerige beschrijving kan ik hier niet ingaan. Maar dit kan ik wel zeggen, dat het vaartuig van hout getimmerd, en de buitenzijde geheel en al met koperen platen beslagen was. Om te maken dat het op de bepaalde diepte zinken moest, was er in een waterdicht ruim gelegenheid aangebracht, om eene zekere hoeveelheid water binnen te laten. Moest het schip weêr rijzen, dan deed daartoe een sterk druktoestel dienst, waardoor het water uit het ruim weêr naar buiten werd geperst. De voorwaartsche beweging, dus het eigenlijke varen, geschiedde door twee horizontaal liggende groote schroeven, die door de mannen, die Fulton meêgenomen had, werden in beweging gebracht.

Toen de menigte de haven van Havre verliet, achtte iedereen èn schip èn manschap reddeloos verloren, en men beklagde de ongelukkigen.

Maar hoe veranderde eensklaps elks gezicht, toen van uit Brest de tijding kwam, dat het schip met zijne dappere bemanning in goeden toestand aangekomen en behouden uit de diepe zee weêr opgedoken was. Ieders mond was vol lof over Fultons uitvinding, en zelfs de regeeringscommissie kon niet nalaten hem een pluim op den hoed te steken.

Maar daarmee liet zij voorloopig de zaak rusten. „Want,” zoo sprak zij, „we hebben nu wel het schip *alleen* den

tocht gelukkig zien volbrengen, maar we zouden zoo graag *zeker* van onze zaak zijn, en stellen u, meneer Fulton, daarom de vraag, of het mogelijk zou zijn om in dat duikerschip torpedo's of bommen te bergen, waardoor schepen in de lucht zouden kunnen vliegen. Wij zullen dan voor dat doel een schip, dat niet meer gebruikt kan worden, beschikbaar stellen. 't Ligt op de reede voor Brest ten anker."

Zonder zich eenige rust te gunnen, begon Fulton te arbeiden aan de uitvoering van deze opdracht. In ongehoofelijk korten tijd bracht hij met behulp van het duikerschip, de bom of torpedo onder het oude afgedankte vaartuig. Op een gegeven oogenblik hoorde men een vreeselijken oorverdoovenden knal, en tot splinters en spaanders geslagen vloog het schip in de lucht.

En wederom bevond zich eene groote menigte volks aan het strand om het schouwspel van uit de verte aan te zien. Men juichte en jubelde als uit één mond: „Wat een ontzettende, ongeëvenaarde uitvinding! 't Is om voor te sidderen en te beven! Nu kan geen vijandelijk schip meer weerstand bieden! Hoera voor Fulton den uitvinder!" zoo riep men vol dank en bewondering allerwege.

En opnieuw bracht de regeerings-commissie aan Fulton haar dank en sprak zij hare bewondering uit over 's mans genie. Maar helaas! ook nu ging zij geen stap verder. Ja, nauwelijks kon de uitvinder zijne ooren gelooven, toen de wijze heeren beweerden: „Ja, meneer Fulton, 't is al heel mooi dat u dat vaartuig in de lucht hebt laten springen, en het groote gewicht daarvan erkennen wij ten volle.

Maar, u moet niet vergeten dat het vernielde schip een oude, gebrekkige kast was van bijna geen samenhang of stevigheid. En dan komt er ook nog bij, dat het onbewegelijk op dezelfde plaats bleef liggen, waardoor het u heel gemakkelijk viel uw duiker er onderdoor te brengen en de bom los te laten. Maar het geval wordt heel anders, als u eens opgedragen werd om met duikerschip en torpedo een groot, sterk opgetuigd oorlogsschip, dat in volle vaart is, in de lucht te laten vliegen."

In plaats van 't hoofd af te wenden en heen te gaan en te zeggen na zooveel nuttelooze vlijt: „Ik zal er maar van afzien," keek Fulton den spreker flink in de oogen en antwoordde op den fermem toon van iemand, die zich niet uit het veld laat slaan: „Hoe snelvarend en sterk een schip ook wezen mag, het ontkomt aan mijn duikerschip niet, noch weêrstaat de kracht van mijn torpedo. Het eerste, het beste Engelsche oorlogsschip dat de haven nadert, zal ik in de lucht laten vliegen en u 't bewijs leveren dat ik geen snoever of pochhans ben."

Maar helaas! geen vijandelijk schip liet zich zien op 't groote watervlak, hoe scherp Fulton ook her- en derwaarts uitkeek. En 't klinkt bijna ongeloofelijk als ik u vertel, dat de regeering des lands de zaak weêr uit het oog verloor, zoodat niet lang na het gebeurde, noch van den uitvinder noch van zijn werk iemand meer sprak. Zelfs Napoleon, de wereldveroveraar, aan wiens scherpen blik niets ontging wat maar eenigszins hem belang inboezemde, nam niet de minste notitie van Fultons uitvindingen. Misschien heeft hij wel gedacht dat generaal zijn en

admiraal tegelijk, tweeërlei bekwaamheid vorderde, en dat zal hem te machtig geweest zijn.

Arme Fulton! Hoe teleurgesteld zal hij zich gevoeld hebben na zooveel tegenspoed! Hoevele andere groote en verstandige mannen hebben, op ander gebied werkzaam, ook dezelfde droevige ondervinding opgedaan als hij! Wij, die in de twintigste eeuw leven, bewonderen dezulken, die met taai geduld veel heerlijkks en schoons en goeds hebben uitgevonden, nu wij daarvan in onze dagen de gezegende vruchten plukken.

En als we bij de standbeelden staan, die 't nageslacht oprichtte ter hunner eere, en denken aan de groote gaven van hoofd en hart hun geschonken, vergeten we dan niet aanbeddend ons neer te buigen voor onzen God, den Vader der geesten van alle vleesch, die hen zoo rijkelijk met gaven, krachten en talenten toerustte, en die eerst dan komt tot Zijne eer, als tot Zijne glorie dat alles wordt aangewend en uitloopt op de heerlijkheid Zijns grooten Naams!

Eenige jaren na het hierboven verhaalde, zien we op een lentemorgen van 't jaar 1808 een flinken man, nog in 't best van zijn leven, staan bij een scheepstimmerwerf in de stad New-York. Met opmerkzaamheid slaat hij de bedrijvigheid der werklieden gade, die bezig zijn de laatste hand te leggen aan de betimmering van een schip van middelmatige grootte, maar van vreemdsoortigen bouw.

„Wat heeft dat schip een zonderlingen vorm,” zegt de stille toeschouwer in zichzelf, maar toch zóó luid dat een burgerman die naast hem staat, het hooren kan.

„Het zou beter en juistter zijn als u zei, dat het schip door een krankzinnige gebouwd is,” vulde deze aan. „De bouwmeester van dat vaartuig is een overspannen dwaas of liever, iemand die rijp is voor 't gekkenhuis. Iedereen lacht om de vreemde dingen die hij uithaalt, en de meesten hebben werkelijk medelijden met hem. Verbeeld u, de zonderlinge man heeft daar een schip op stapel staan, dat door stoom in beweging moet gebracht worden. En dan moet u hem hooren pochen op zijn kunstwerk; dat schip moet, nota bene, driemaal sneller varen dan elk ander gewoon schip. Maar wacht even, die 't laatst lacht, lacht het best; u zult zien dat het niets dan kale bluf is. Ha, ha, u weet misschien nog niet hoe sommige spotters het schip gedoopt hebben? Zij gaven het den naam: „Fultons dwaasheid”, want de ongelukkige uitvinder heet Fulton.”

„Hoe zegt u,” riep de vreemdeling vol verbazing uit, „heet de bouwmeester van dat vaartuig Fulton?”

„Ja, ja, Robert Fulton is zijn naam voluit,” luidde het bevestigend antwoord. „Kent u hem misschien?”

„Hij is mijn beste vriend, och vertel me, waar ik hem zou kunnen vinden.”

„Als ik mij niet vergis,” zegt de ander spottend, „dan heb ik hem zoo even zijne „dwaasheid” zien binnenkruipen; 'k geloof dat hij daarbinnen slaapt en eet en drinkt.”

„Ik dank u voor uwe inlichtingen,” antwoordde de ander, terwijl hij den man groette en op een draf in de richting van het schip liep.





„Och, och,” bromde de burgerman terwijl hij het hoofd schudde, „bij dien is de bovenverdieping net zoo min in orde als bij dien stoomboot-bouwenden gek.”

De vreemdeling had inmiddels de loopplank van het schip bereikt, en op het dek gekomen, is 't eerste geluid door hem vernomen, niet anders dan de welbekende stem, die vol vreugde en verrassing uitroept „Ramsey, ben jij het? beste vriend! hoe verras je mij!”

„Fulton! ja ik ben het!” klonk het daarop, en de beide vrienden lagen na lange scheiding in elkanders armen.

Toen de eerste aandoeningen van het wederzien voorbij waren, sprak Ramsey: „Ik moest eigenlijk boos op je zijn, omdat ik in zoovele jaren geen levensteeken van je heb ontvangen.”

„Wat zeg je?” riep Fulton zichtbaar onaangenaam gestemd uit, „ongeveer vijf maanden geleden heb ik je een zeer uitvoerigen brief geschreven. Heb je dien niet ontvangen?”

„Ik heb geen letter van je onder de oogen gehad, beste vriend! Is 't zóó gelegen, dan neem ik mijn woord terug. Maar zóóveel kan ik je wel zeggen, dat niets verder van mij was dan de gedachte, dat ik jou hier in New-York vinden zou, waarheen ik om dringende zaken gekomen ben. Ik dacht heusch, dat je nog in Parijs was. Hoe kom je nu weér hierheen verzeild?”

„Nu je mijn brief niet hebt ontvangen, is je ook een belangrijk deel uit mijn levensgeschiedenis onbekend gebleven. Kom nu beneden in de kajuit, dan gaan we een poosje gezellig praten en vertel ik je alles wat je weten

wilt. En als dat afgelopen is, dan zal ik je in al zijn onderdeelen mijn nieuwste product laten zien, dat over enkele dagen van stapel loopen zal."

---

#### HOOFDSTUK IV.

##### „Fultons dwaasheid."

---

Fulton had in zijn vriend Ramsey een belangstellend toehoorder toen hij hem begon te vertellen:

„Je weet welke treurige ondervindingen ik van regeeringswege opdeed met mijne torpedoproeven en het duikerschip, en daardoor wijzer geworden, ging ik mij op andere dingen toeleggen, die mij gelukkig waardeering bezorgden en voordeel aanbrachten. Eerst heb ik eene machine uitgevonden door water gedreven, waarmede het marmer in platen doorgezaagd en gepolijst kon worden. Toen kwam ik tot de samenstelling van een werktuig dat, ook door water in beweging gebracht, groot en sterk touwwerk en zeildoek fabriceerde. Later weer zette ik een raderkast ineen, die hennip en vlas verwerkte, en nu onlangs nog heb ik een machine gemaakt om gaten en putten in den grond te kunnen boren."

Hier viel Ramsey zijn vriend in de rede met den uitroep: „Altoos nog dezelfde onvermoeide geest, die speelruimte heeft voor allerlei uitvindingen! Inderdaad

Fulton! je bent groot en onuitputtelijk!" waarna deze glimlachend vervolgde:

„Maar alles wat ik je daar noemde, was van ondergeschikte beteekenis en eigenlijk slechts kinderspel, vergeleken bij het doel, dat onverdeeld al den arbeid vorderde van mijn geest, en waarheen zich de vurige begeerte mijns levens uitstrekke. 't Was iets hoogers, iets gewichtigers, iets in mijn oog veel verheveners dat ik wenschte te bereiken. Ik jaagde als ideaal na — de uitvinding van *een stoomboot*. Je weet dat ik met dat denkbeeld al jarenlang rondloop, en nu heb ik onlangs een model gemaakt, waarmee ik op de rivier *de Seine* in Parijs in vele opzichten goed geslaagd ben, toen ik een proeftocht deed.”

„Maar je weet, dat ik in Frankrijk een en andermaal geen geluk heb gehad met mijne uitvindingen. Wel werd het bootje bewonderd en met de grootste verbazing aangestaard toen 't op de rivier voer, maar de rechte notitie werd er toch niet van genomen, en daarom besloot ik om de zaak naar New-York meê te nemen en hier een nieuw, aanmerkelijk verbeterd en veel vollediger stoomschip te bouwen. Toch bleek het, dat men in Engeland door de nieuwsbladen ook van mijne uitvinding kennis had genomen, en ik werd uitgenoodigd om naar Londen te komen.”

„Je begrijpt dat de hoop nu in mijn hart levendig werd, en ik begon te gelooven, dat de tijd gekomen was voor de vervulling mijner schoonste verwachtingen in de toekomst, en dat men nu toch eindelijk, na zooveel teleurstelling, aan mijn arbeid recht zou doen wedervaren. Door die hoop als be vleugeld, haastte ik mij naar Londen. Doch

hoe viel mij dat tegen en hoe werd ik opnieuw teleurgesteld, ja ontnuchterd!"

„Zooals ik later merkte, had men mij alleen naar Londen gelokt met het doel, om het geheim mijner uitvinding te weten te komen en de vrucht, als ik het zoo noemen mag, te oogsten van het mij zorgeloos ontvallen zaad, zonder mij ook maar in 't minst daarvoor te beloonen. Ik werd voorgesteld aan een zekeren Symington, die zich in mijn vertrouwen wist in te dringen, en mij uithoorde over mijne geheimste ontwerpen en plannen, om ze straks voor zichzelf uit te werken, alsof ze uit zijn arglistig brein waren voortgekomen. O, mijn vriend! als God er ons niet voor bewaarde, zou je een hekel krijgen aan de vele zelfzuchtige menschen, die met onedele drijfveeren bezielde, zich als vrienden bij je voordoen.”

„Ik kon het in Londen dan ook niet langer uithouden; de grond brandde mij als 't ware onder de voeten, 't werd er mij te benauwd, en ik reisde naar mijn geboorteland terug. In Amerika dus weêrgekeerd, werd mij door welmeenende, goede vrienden aangeraden, mij tot den kanselier Livingston te wenden.”

„Ik heb dien raad gevolgd en had de onuitsprekelijke voldoening, dat ik den zoo invloedrijken man voor mijne ontwerpen winnen mocht en hem zóóver kreeg, dat hij borg wilde zijn voor de som, die de uitvoering natuurlijk met zich bracht. En om mij nu te vrijwaren voor dezelfde schade en de teleurstelling, die ik in Londen ondervonden had, nam ik een patent op mijne uitvinding (*wij* zouden zeggen, hij liet haar bij de wet inschrijven als zijn eigendom)

en begon toen met alle macht aan den bouw van de stoomboot, aan boord waarvan ik op dit oogenblik de eer en het genoegen en de vreugd heb, je als gast te begroeten.”

Een oogenblik zat Ramsey in diep nadenken verzonken over zooveel geestkracht en volharding, toen hij, Fulton in de oogen ziende, zich plotseling te binnenbracht wat hij zoo straks door den man op de straat, van Fultons werk had hooren verhalen.

„En hoe is het oordeel van het publiek hier over je onderneming, valt dat nog al mee?” vroeg hij.

„Voorloopig,” antwoordde Fulton lachend, „belooft dat niet veel goeds. De groote menigte heeft voor mij niet anders dan spot en schimp en verachting, en op zijn zachtst genomen, is een medelijdend schouderophalen mijn loon. Goede vrienden zelfs loopen, als zij er kans toe zien, een straat om, teneinde mij te ontwijken, want in hunne oogen ben ik een half krankzinnige. De geestigheid van 't volk, ja, 't is haast niet te gelooven, heeft aan mijn boot alreeds een naam gegeven, en haar gedoopt als: *Fultons dwaasheid*; en daarmee is eigenlijk zoowat alles gezegd, wat ik u als de meening van het publiek over mijne onderneming zeggen kan. Bijna niemand knikt mij bemoedigend toe; nergens glimt voor mij een straal van hoop; geen enkele warme handdruk geeft mij ook maar een klein blijk van sympathie. De grootste beleefdheid, die men mij bewijst, bestaat in doodzwijgen, verkaptentwiftel aan den uitslag en onbeduidende uitvluchten.”

„Arme vent,” antwoordde Ramsey, terwijl hij vol verrukking de hand zijns vriends met innige hartelijkheid

drukte, „wat spijt me dat erg voor jou! 'k Moet je eerlijk zeggen, dat ik vol bewondering je aanzie en niet begrijp, dat je onder zooveel bitteren tegenspoed den moed nog niet verloren hebt.”

„Maar mijn vriend!” sprak Fulton daarop vol vuur, „hoe zou dat mogelijk kunnen zijn, waar ik van mijne zaak zoo zeker ben als tweemaal twee vier is. 't Staat bij mij onomstootelijk vast, dat mijn werk gelukken *moet* en zich de waardeering *zal* verwerven die 't verdient. Laten de dwazen en kortzichtigen maar lachen en spotten. Die 'tlaatste lacht, lacht het best, en dat zal ik zijn!”

Er sprak diep gevoel des harten uit den toon, waarop Ramsey niet zonder bekommering antwoordde: „Moge onze God je verwachting niet beschamen, mijn vriend!” Van Hem moet de zegen komen!”

De beide mannen stonden op en Fulton zei, terwijl hij zijn vriend onder den arm nam: „Kom nu met me mee, dan zal ik je de machinerie laten zien, die het schip in beweging brengt en het met ongedachte snelheid en zonder eenig gevaar door de golven van den oceaan veilig heenvoert.”

Toen zij beiden in de machinekamer waren afgedaald, stond Ramsey inderdaad verbaasd over de voortreffelijkheid en de doelmatigheid van het raderwerk, dat zich aan zijn oog vertoonde. Hij geloofde nu zelf, dat de grootste voldoening de heerlijkste belooning voor den uitvinder zou zijn, en beloofde hem stellig dat hij op den aanstaanden proeftocht met hem zou meêgaan.

## HOOFDSTUK V.

## Bittere ervaringen.

„*Fultons dwaasheid* zal straks van stapel loopen”! riep men elkander op de straten toe op den bepaalden dag, en zooals men wel eens zegt: „geen vrouw bleef bij haar spinnewiel,” want al wie loopen kon, snelde naar de scheepswerf. Het groote schip lag daar nog roerloos stil. Dikke rookwolken stegen uit den schoorsteen omhoog terwijl Fulton en Ramsey op het dek stonden. De eerste zag er zeer bleek uit en was blijkbaar zenuwachtig. En dat was geen wonder. Het oogenblik was aangebroken, waarop moest worden uitgemaakt of hij een man van beteekenis, dan wel een praatjesmaker zou blijken te zijn.

Met zijn zaakkundigen vriend had hij nog juist voor de laatste maal het machinewerk in al zijne onderdeelen nauwkeurig nagezien, opdat niet in het beslissend oogenblik de een of andere stoornis de geheele onderneming zou doen mislukken. Gelukkig was het onderzoek bevredigend afgelopen, en nu was alles er op ingericht dat, als het schip te water ging, de kunstig ingerichte machine hare werkzaamheid beginnen zou.

Terwijl de menigte der toeschouwers in gespannen verwachting stond, gaf Fulton eindelijk het sein, dat de stutten die het vaarttuig nog tegenhielden, konden worden weggeslagen, en onder dreunend kraken schoof het schip over de stevige balken in het hoog opspattend, schuimend

water. En toen het schip van het geweldig schokken eenigszins tot rust kwam, fluisterde Fulton zijn vriend, die naast hem bij de machine stond, in het oor: „Voorwaarts!” Tegelijk zette hij met vaste hand de klep van de stoompijp open en onmiddellijk kwam het raderwerk in beweging. Eerst langzaam en gemakkelijk, en toen al sneller en onstuimiger, baande de boot zich een weg door de gekuifde golven, en had ten slotte een vaart, die haar in staat stelde 4 à 5 mijlen in het uur af te leggen.

Met ingehouden adem en saamgeperste lippen had Fulton tot dusver alles gadeslagen, toen hij Ramsey als in een juichtoon hoorde uitroepen:

„Vriend! de overwinning is behaald!”

Dat oogenblik bleek Fulton te machtig; tranen stroomden langs zijne wangen en het innerlijk gevoel zijns harten vertolkte zich in den jubeltoon: „Mijn God! U dank ik dezen zegen. Gij hebt mijn arbeid wel doen gelukken. U daarvoor de eer, de roem!”

Hier doorleefde Fulton iets van wat in 't jaar 1600 bij Nieuwpoort door Prins Maurits werd ondervonden na behaalde zege, toen men hem op 't strand zag nederknielen, welk tooneel door den Nederlandschen zanger da Costa aldus werd bezongen:

„En d'overwinnaar in het stof gebogen — bidt.”

Vol verbazing had de menigte, op den oever verzameld, het vreemde maar trotsche schouwspel gadeslagen, en toen men zag dat de zaak als volkomen gelukt beschouwd kon worden, barstte men in vreugdekreten en loftuitingen los, die geen einde schenen te nemen.



Toen de proeftocht gelukkig volbracht en de boot aan den steiger terug was, werd Fulton door het volk in triomf door de stad gevoerd. Men had hem vroeger met smaad en spot als overladen, en nu waren diezelfde menschen onuitputtelijk in uitbundigen lof, en aan het handjesgeven scheen geen eind te komen. Hoe veranderlijk en wispelturig is toch de openbare meening, draaiend als het haantje van den toren met elken wind. Ja, hoe kort de afstand is tusschen het „Hosanna” en het „Kruis hem,” lezen we duidelijk in wat de Heere Jezus in de dagen Zijns lijdens ondervond.

Al spoedig onttrok Fulton zich aan al dat eerbetoen, hoewel hij zich toch in-gelukkig gevoelde, nu zijn vurigste wensch eindelijk vervuld was en men hem nu erkentelijk bleek te zijn voor zijne schoone vinding. In den stillen huiselijken kring herdacht hij met Ramsey en eenige andere vrienden, dezen vroolijken feestelijken dag.

De uitvinder had aan zijne eerste stoomboot den naam „*Clermont*” gegeven, want zoo heette het buitenverblijf van zijn beschermer Livingston. Het schip gaf al spoedig schitterende bewijzen van zijn bruikbaarheid en uitnemende geschiktheid. Fulton ondernam er een tocht mee van 140 engelsche mijlen, dat is een afstand van bijna 80 uur, liefst op de onstuimige Hudsonrivier, van New-York tot Albanië. Aan de beide oevers stonden massa's menschen te groeten, te wuiven en te juichen op het gezicht van dit geheel nieuwe schouwspel, en deze reis was een ware triomftocht. En inderdaad was 't een indrukwekkend en grootsch gezicht, zooals de „*Clermont*” met oover-

doovend geraas de watervlakte als doorsneed, terwijl het geheel nog machtiger inwerkte op de toeschouwers, doordien voor het stoken der stoomketels het harsachtige pijnboomenhout gebruikt werd, dat de vlammen als groote zuilen uit den schoorsteen deed opvliegen, zoodat de boot een vurig monster geleek, dat over het water heenschoof. Vooral in het nachtelijk duister was het tooneel huiveringwekkend en vreesaanjagend. Wij, die in onzen tijd voor onze uitstapjes met zooveel genot van de stoomboot bij voorkeur gebruik maken, en zonder de minste ongerustheid aan boord gaan, vinden 't zeker overdreven, als we de Amerikaansche dagbladen van het jaar 1807 het volgende verslag hooren geven van de beide reizen die de „*Clermont*” heen en terug op de Hudsonrivier maakte:

„Bij die twee tochten, die dag en nacht werden voortgezet, wierp de verbazende machine een geweldigen schrik onder de bewoners in den omtrek en de bemanning der schepen, die haar ontmoetten. De zeelieden, verwonderd over de lange kolom van rook, die zich in de lucht verhief, en het gedruisch der raderen hoorende, wierpen zich op den bodem van het ruim hunner schepen neder, om zich aan de vreeselijke verschijning te onttrekken. Zelfs de ruwste matrozen knielden op het dek vol angst neder, om de hulp der Voorzienigheid tegen het vervaarlijk monster in te roepen.”

En menig scheepskapitein, die van de nieuwe uitvinding nog niets had gehoord en de stoomboot op de rivier hijgend, snuivend en vuurspuwend zag voorbij vliegen, vertelde bij zijn thuiskomst van wat hij gezien had de meest ongelooftelijke dingen.

Onze vriend Fulton had nu geheel en al het doel bereikt, dat hij zoo langen tijd rusteloos had nagejaagd, en van alle kanten ontving hij de ondubbelzinnigste blijken van waardeering. De regeering gaf hem een patent, waardoor hij het recht verkreeg het stoombootverkeer op de meeren en rivieren van Amerika geheel alleen in eigendom te hebben. Vervolgens gaf zij hem de opdracht om een stoomfregat te bouwen, dat tot bewaking van de havensdienst zou doen. Fulton gaf aan ditschip zijn naam. 't Was de eerste stoomboot die den oceaan bevoer. <sup>1)</sup>

Erkentelijkheid, roem en eer werden Fulton ruimschoots toebedeeld. Maar dat was dan toch ten slotte ook alles, wat hij tot loon ontving voor zijne uitvinding, die aan alle volken der aarde straks ten goede zou komen. Er was er niet een die er aan dacht, hem vergoeding te geven voor de offers, die hij aan zijne ondernemingen en proefnemingen had gebracht in geld en goed, noch voor den schuldenlast van geleende gelden, waarmede hij zich had bezwaard om zijne plannen te verwezenlijken. Helaas, niemand had daarvoor oog of hart, en 't is bijna niet te gelooven als we in de beschrijving van zijn leven lezen: „Hij had evenals voorheen, te kampen met kommer en zorg, en vaak wist hij niet op welke wijze hij voor zich en zijn huisgezin de noodigste dingen moest aanschaffen.”

<sup>1)</sup> De naam Fulton is ook in ons land geen onbekende. Tusschen Kralingen en IJselmonde zag de schrijver in den afgelopen zomer een stoomboot „Robert Fulton” geheeten, die voor onze groote Stoomboot-reederij Pop Smit & Co. tusschen de twee genoemde veeren dienst deed op de Maas. Deze Maatschappij vervoert jaarlijks langs onze wateren volgens opgaaf in hare reclame-boekjes meer dan een *millioen* reizigers met hare prachtig ingerichte Salonbooten.

„Maar hoe kan dit mogelijk zijn?” vraagt de belangstellende lezer.

En dan laat zich dit raadsel eenvoudig verklaren door het treurig verschijnsel, dat er in de wereld steeds hebzuchtige menschen zijn, die alleen denken om zichzelf. Deze kwamen bij Fulton, toen zij gehoord hadden van de geldverlegenheid, waarin hij zich vaak bevond. En dan brachten zij het gesprek op de patenten, die hij van de regeering in eigendom had, boden geld als hij die wou afstaan, en op die wijze kochten zij voor spotprijzen van den door geldzorgen geplaagden man de rechten, die hij zich niet had moeten laten afpersen. Zoo verloor de stumper het eene document na het andere. Vandaag ontging hem het recht om de eene, morgen weër om de andere rivier te bevaren, en ten slotte werd naar het *recht* van den uitvinder heelemaal niet meer gevraagd. Er werden groote maatschappijen gevormd, die op hunne werven een groot aantal stoombooten lieten bouwen en daarmee al spoedig de Amerikaansche stroomen bevoeren. Fulton, steunende op zijn goed recht, begon zich tegen deze dingen te verzetten, en hem overkwam bitterheid des geestes nu hij zich op deze wijze zoo schandelijk bedrogen zag. Processen werden door hem gevoerd, die o zoo lang werden gerekt en hem verbazend veel geld kostten. Teleurstelling, ergernis en verdriet begonnen nadeeligen invloed op zijne gezondheid uit te oefenen, en wie de vroeger rijzige gestalte van Fulton had gekend, en dat manneltjk voorkomen met welgevallen had gadegeslagen, moest zich afvragen of de gebogen man, met diepe groeven in het

verouderd gelaat, die peinzend door de straten ging, niet het droevig beeld vertoonde van iemand, die een schok had gekregen, dien hij wel nooit zou te boven komen.

## HOOFDSTUK VI.

### Geknakt.

De dichter van den schoonen 108den Psalm spreekt van het leven des menschen als van een bloem, die met geknakten steel haar schoon verliest en straks verkwijnt.

Dien indruk kreeg ook Ramsey, toen hij in 1815 zijn vriend Fulton bezocht en hem in eene hevige koorts te bed vond. De trouwe vriend ging eene schrede achterwaarts toen hij verschrikt het vermagerde gelaat van den kranke aanschouwde. En op de vraag hoe 't ging, kreeg hij met klagende stem ten antwoord:

„Overspanning, verdriet en zorg hebben mijne krachten gesloopt. Je kunt niet gelooven wat ik al geleden en doorgemaakt heb. Ik geloof dat het hoog tijd wordt om me uit alles terug te trekken. Maar dan komt de angstige vraag: „Waarvan moet ik met mijn gezin dan leven als ik niet meer in staat ben om te werken? Wat ik vandaag verdien, eten we morgen op, en als ik niets verdien dan — sterven we van honger! Voorwaar, een arme daglooner is gelukkiger dan ik!”

„En toch moet ge u ontzien,” verzekerde Ramsey op

diep medelijdenden toon. „De toestand waarin je op dit oogenblik verkeert is van dien aard, dat de minste inspanning noodlottige gevolgen hebben zou.”

„Je meent het goed, beste vriend,” ging de zieke voort, „maar ik kan je raad onmogelijk opvolgen. De regeering heeft mij onlangs weder den bouw van een fregat opgedragen, en dat werk wordt natuurlijk aan een ander gegeven als ik het toezicht op den gang der zaken niet voor mijne rekening nemen kan. Wie bekommert zich om den armen uitvinder? Als deze zijn plicht gedaan heeft, dan laat men hem aan zijn lot over.”

„Dat is, helaas! de treurige waarheid,” moest Ramsey met bitterheid toestemmen, „maar bedenk dan toch, dat je onvermijdelijk den dood in de kaken loopt, als je met zoo'n door en door ziek lichaam dat werk zoudt op je willen nemen. Je moet je zeer in acht nemen, en ik zal er voor zorgen, dat je geen gebrek hebben zult gedurende den tijd, die nog verlopen moet vóór je geheele herstelling. En voor al het andere zal ik evenzeer de noodige maatregelen nemen. Leg daar je hoofd gerust op neêr!”

„Ik dank je hartelijk voor zooveel liefde en vriendschap, beste Ramsey! maar geef je toch geen noodelooze moeite, want binnen enkele dagen *moet* ik weder op de werf zijn, waar mijne tegenwoordigheid ook nog voor vele andere dingen zoo dringend noodig is.”

En hierbij bleef het. Ramsey durfde bij den zieke niet verder op de zaak in te gaan noch aan te dringen.

Een paar dagen later meende de kranke man, wien men het maar al te goed kon aanzien dat hij nog verre

van beter was, dat zijn vriend hem nu wel naar de werf zou kunnen vergezellen. Op diens arm leunend ging hij er heen. 't Was in de maand Februari en de weersgesteldheid was koud en kil. Ramsey waarschuwde hem herhaaldelijk om zich niet zoolang op te houden in de tochtige werkplaatsen en drong aan op heengaan. Toch bleef Fulton er eenige uren achtereen; hij was weér in zijn element; 't vischje bewoog zich weér in zijn zwemwater. Opeens trekt eene doodelijke bleekheid over zijn gelaat en Ramsey ziet hem klappertanden, terwijl het rillen van de koorts 't geheele lichaam beven doet.

Nauwelijks hoorbaar fluistert hij zijn vriend toe, dien hij nog juist grijpt vóór hij in elkander zakt: „k Voel me weér niet goed, ik geloof dat de koorts weér opkomt, en dat zou mijn dood wel kunnen zijn.”

„Spreek zoo niet,” zei Ramsey hevig ontsteld, „ik zal onmiddellijk een rijtuig laten komen om je naar huis te brengen.”

En — met vernieuwde woede greep de koorts haar slachtoffer aan, zoodat Fulton meestal bewusteloos lag en slechts af en toe de omstanders herkende.

De trouwe Ramsey verliet het ziekbed van zijn vriend niet. Soms trok de kranke hem in een helder oogenblik aan de hand naar zich toe, en fluisterde met langzame, doffe stem:

„Ik voel dat het spoedig met mij gedaan zal zijn. Ik heb gedaan wat ik kon, en 't scheiden zou mij niet moeilijk vallen van een wereld, die mij wel vele doornen, maar nooit eene enkele bloem bezorgd heeft, als ik niet

met weemoed staren moest op mijn gezin, dat ik niet alleen in nood en kommer achterlaat, maar bovendien bezwaard met een schuldenlast van omstreeks 100.000 dollars. (f 250.000). Gij, mijn trouwe vriend! weet hoe die schulden zijn ontstaan. Ik geloof — en mag zonder overdrijving zeggen — dat mijne uitvindingen voor duizenden en nog eens duizenden de rijkste welvaartsbronnen ontsloten hebben. Reeds velen zijn door mij rijk geworden en nog meerderen zullen, door wat ik tot stand mocht brengen, zich schatten weten te verzamelen. Ik voor mij heb heel mijn leven door altoos met de ellende der armoede te kampen gehad, en armer dan ooit ga ik van deze aarde heen. Mijn hart is van droefheid vervuld als ik bedenken, dat al mijn harde werken en de onnoemelijke offeringen, die ik mij heb getroost, mij niet zóóver hebben gebracht, dat ik mijn gezin voor honger en gebrek heb kunnen vrijwaren! De paarden, die den haver verdienen, krijgen dien in de meeste gevallen niet!”

En Ramsey liet zijn stervenden vriend uitweenen, waarna hij de vermagerde hand vatte en op den toon der volle overtuiging verzekerde: „Bekommer je niet al te zeer over het lot der uwen. Daarvoor zal ik met Gods hulpe zorgen. Aan mij zullen ze een vriend en raadsman hebben, die hen nooit aan hun lot zal overlaten. Maar *dít* durf ik je met een blik op de toekomst zeggen, dat de wereld straks aan hen zal goedmaken, wat zij aan u in dank te kort schoot.”

Een flauwe glimlach kwam op het gelaat van den stervende, toen hij deze woorden hoorde. Met zwakke



stem zei hij: „Ramsey, ik vertrouw op je woord en dank je er voor met heel mijn hart. Maar op den dank der wereld reken ik niet, daarvoor zijn mijne ondervindingen te droevig geweest. God zij mijne ziel genadig. Men zal mij en de mijnen geheel vergeten, als straks het graf zich over mij gesloten heeft.”

„Neen, en duizendwerf neen! dat zal nimmer gebeuren!” riep Ramsey vol geestdrift uit. „Uw naam en uw werk zullen blijven voortleven zoolang de aarde staan zal. De wijzen en hunne werken zijn immers in de hand des Heeren.” <sup>1)</sup>

Doodelijk afgemat, lei de kranke het hoofd in de kussens en reeds den volgenden dag, 24 Februari 1815; blies de 48-jarige Robert Fulton den laatsten adem uit.

Ramsey heeft als trouwe vriend woord gehouden, want zijn levenlang is hij voor de verlatene familie helper en raadsman gebleven, en ook zijne voorzegging is waarheid. De familie Fulton heeft geen gebrek meer gehad en in den loop der tijden is zij al rijker geworden, ook aan roem en aan eer.

En nu kunt ge niet op de aarde, maar op den wijd uitgestrekten oceaen, naar alle werelddelen zich spoedend, zoovele stoombooten zien als welsprekende monumenten en eerzuilen aan Fultons nagedachtenis gewijd. Door zijne uitvinding zijn alle rijken der wereld nader tot elkander gekomen; hunne voortbrengselen worden heen en weder gezonden; landen, die in vroegeren tijd om den verren afstand bijna nooit werden bezocht, zijn nu binnen

<sup>1)</sup> Prediker 9 : 15.

betrekkelijk korten tijd te bereiken. En hoevele boden des vredes gingen reeds aan boord der stoombooten uit naar de verre heidenlanden, om het Evangelie te verkondigen aan verschillende volken, die, als we zulke heerlijke vervoermiddelen niet hadden, wie weet hoe lang nog, zouden verstoken zijn gebleven van de kennis van het Licht, dat in Bethlehem eenmaal opging over het rond der aarde.

Telkens als ik de reusachtige stoomgevaarten zich zoo statig zie voortbewegen op onze zeeën en rivieren, sta ik even vol eerbied stil en denk aan den armen, sympathieken Fulton, die door onzen God met zoovele gaven, die aan heel de wereld ten goede kwamen, werd toegerust, en de slotsom is, dat ik van ganscher harte met den dichter uit den ouden dag meézing:

„Hoe groot zijn Uwe werken o Heere! Gij hebt ze allen met wijsheid gemaakt; het aardrijk is vol van Uwe goederen!” <sup>1)</sup>

<sup>1)</sup> Psalm 104 : 24.

---

